

Mottagare
Regionstyrelsen

Projekt Slite 2030 - Ökad utvecklingstakt i Slite

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar att ge regiondirektören i uppdrag att ta ansvar för att bilda en samordningsgrupp för ökad utvecklingstakt i Slite.

Regionstyrelsen beslutar att framöver samla rapporteringen om projekt Slite 2030 till detta ärende och avslutar därmed tidigare ärende och uppdrag RS 2025/2312.

Sammanfattning

Slite befinner sig i en omställning, där behovet av ett långsiktigt, samordnat och inkluderande arbetssätt är centralt. Genomförbarhetsstudien Dialog för Slites framtid visar att stärkt samverkan mellan Region Gotland, näringsliv och civilsamhälle är avgörande.

Projekt Slite 2030 syftar till att öka utvecklingstakten genom att skapa förutsättningar för bo, leva och verka i Slite. Arbetet omfattar bland annat att tydliggöra Slites identitet, stärka genomförandekapaciteten, bygga relationer och samordna initiativ. Projektet föreslås organiseras med en samordningsgrupp på strategisk nivå samt förstärkt intern samordning inom Region Gotland. Finansiering har avsatts via näringslivsanslaget för åren 2026–2027.

Utvecklingsarbetet ska samordnas med andra pågående utvecklingsprocesser, arbetsmodell för landsbygdsutveckling, processen SAMLA och bidra med erfarenheter till hela Gotlands utveckling. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att gemensamma prioriteringar och stärkt intern samordning är avgörande för framdriften, samt att samverkan med uppdraget kring demokrati och medborgardialog bör utvecklas.

Ärendebeskrivning

Regionstyrelseförvaltningen (RSF) har tidigare rapporterat kring utvecklingen i Slite i två olika ärenden utöver detta ärende. RSF avser nu att endast rapportera inom detta ärende och därmed avslutas även ärende RS 2025/2312 *Uppdrag - Samordning och uppföljning av processer och aktiviteter avseende orten Slite*.

RSF planerar att återkomma till regionstyrelsen med rapportering av projektet till styrelsens sammanträden i oktober och december 2026.

Bakgrund

Slites utveckling står inför en omställning. Under lång tid har Slite varit nära sammanlänkad med den industriella verksamheten, Heidelberg Materials, vars pausade CCS-satsning aktualiserar ytterligare behovet av ett brett och långsiktigt samhällsutvecklingsarbete. Samtidigt är Slite mer än en industri. Orten har starka lokala utvecklingsaktörer och ett växande engagemang som under de senaste åren konkretiserats genom flera projekt, analyser och en omfattande lokal utvecklingsplan.

Region Gotland har redan genomfört utredningar, där genomförbarhetsstudien *"Dialog för Slites framtid"* utgör ett centralt underlag. Studien visar tydligt att utvecklingen av Slite kräver en mer samordnad, strukturerad och resultatinkriktad samverkan mellan främst Region Gotland, Sliteborna och lokala utvecklingsaktörer i Slite. Parallellt pågår utvecklingen av arbetsmodellen för landsbygdsutveckling inom processen SAMLA, med ambitionen att skapa möjligheter till synergier.

Dialog för Slites framtid

Under 2025 genomfördes, inom ramen för Projekt Slite, en Vinnovafinansierad genomförbarhetsstudie Dialog för Slites framtid. Slutsatserna redovisades på senaste RSAU. I slutrapporten (RS 2026/214) för genomförbarhetsstudien går att läsa följande slutsatser:

"Studien visar att Slite behöver ett arbetssätt för dialog och samverkan som är långsiktigt, inkluderande och förankrat i ortens förutsättningar."

...

Slutligen framgår att frågan om resurser och ansvar måste hanteras gemensamt. En långsiktig dialogmodell behöver diskuteras i termer av hur kostnader, uppdrag och roller delas mellan region, industri och civilsamhälle. Gemensamma åtaganden skapar legitimitet och hållbarhet, och stärker förtroendet mellan parterna.

Sammantaget visar studien att det går att utforma ett arbetssätt för dialog och samverkan som inte är tungrott eller resurskrävande, men som bygger på kontinuitet, tydlighet och närvaro. Genom att förankra samtalet lokalt och använda befintliga strukturer på ett klokt sätt kan Slite bli ett exempel på hur industriell omställning och social hållbarhet kan gå hand i hand, och hur framtidens attraktiva livsmiljöer faktiskt kan formas i praktiken."

Ökad utvecklingstakt i Slite

I enlighet med beslutet om finansiering via näringslivsanslaget ska arbetet med Projekt Slite 2030 skapa förutsättningar för nya företag, stärkt lokal ekonomi och ett attraktivt Slite – både för boende, besökare och investerare.

Projekt Slite 2030 som utvecklingsprocess behöver:

- Identifiera vilken plats Slite vill vara och vilken identitet Slite vill ha om 4 år?
- Undersöka genomförandekapaciteten hos aktörer för att nå till det målet.

- Bygga relationer
- Fånga upp olika initiativ och koordinera insatser (se ärende om förbättringsförslag för tätorter (RS 2025/2254) för att öka utvecklingstakten

I den lokala utvecklingsplanen för Slite 2022–2027 finns mål inom tre målområden.

Leva & Bo	Etablera & utveckla	Besöka & uppleva
Bygg fler bostäder	Möjliggöra nyetableringar och stärka företagsandan dvs vi pratar om och med varandra samt hjälper varandra	Trevliga saker att göra året om
Säkerställa god nivå av samhällsservice		En upplevelse som är god och stannar kvar och som man sprider

Medel från näringslivsanslaget

I beslut från regionstyrelsen RS § 516 RS (RS 2025/2111) beslutades att tillsätta medel från näringslivsanslaget för att öka utvecklingstakten i Slite genom projekt Slite 2030. Finansieringen är 500 tkr per år 2026 och 2027. Detta täcker kostnader för projektledning och finansiering av att accelerera eller genomföra något utvecklingsprojekt i Slite.

Organisation

Som lyftes vid förra rapporteringen har lärdomar identifierats tillsammans med Örnsköldsviks kommun från deras utvecklingsprocess "*Grundsunda 2030*". För att lyckas öka utvecklingstakten i Slite behövs en högnivågrupp med mandat, bred kompetensresurs, nära intern samordning samt gemensam kommunikation. Erfarenheter från Örnsköldsvik visar även att en väl förankrad projektplan kräver tid och aktiv samverkan mellan alla aktörer, men ändå gör RSF bedömningen att utvecklingsprocessen i Slite bör drivas med hjälp av en gemensam projektplan mellan aktörerna som föreslås ingå i en samordningsgrupp.

Samordningsgruppen föreslås initialt bestå av Region Gotland, Heidelberg Materials Slite, Slite Utveckling, Slite Intresseförening och Konstfrämjandet på Gotland. . Från Region Gotland behöver personer från olika förvaltningar med ett stort beslutsmandat medverka och från övriga organisationer skulle förslagsvis följande funktioner kunna medverka - fabrikschef Heidelberg Materials Slite, ordförande i Slite utveckling AB och Slite intresseförening samt representant från konstfrämjandet Gotland.

Samordningsgruppens uppdrag är att göra gemensamma prioriteringar av insatser för att nå dit Slite vill vara om 4 år. Prioriteringarna ska överensstämma med de mål som finns uppsatta i projektplan för Slite 2030 samt den lokala utvecklingsplanen för Slite 2022–2027.

De frågor som behöver hanteras inom Region Gotland som koncern kan göras med hjälp av en utökad landsbygdsverkstad som är en del av arbetsmodellen för landsbygdsutveckling. Idag ingår representanter från samhällsbyggnadsprocessen och kultur och fritid i landsbygdsverkstaden men den behöver kompletteras med representation från GotlandsHem och adjungerade från övriga förvaltningar inom regionen när verkstaden hanterar Slite 2030.

Det måste vara känt inom Region Gotland organisation att Projekt Slite 2030 pågår så att resurser inom alla förvaltningar kan avsätta den tid som kommer krävas av de prioriteringar och insatser som projektplan och samordningsgrupp beslutar om.

Samordning med andra uppdrag och processer

Utvecklingsarbetet i Slite ska gynna hela Gotland. De erfarenheter som utvecklingsarbetet i Slite ger kan delas i utvecklingsprocessen SAMLÄ och därmed bli till gagn för hela Gotland. Arbetsmodellen för landsbygdsutveckling är i och med processen SAMLÄ under utveckling. Till detta hör även ärendet om årliga förbättringsplaner (RS 2025/2255 Uppdrag. Förbättringsplan för tätorterna utifrån platsbaserad landsbygdsutveckling) som för Slite behöver vara en del i hur samordningsgruppen framöver kommer att prioritera. Arbetet med SAMLÄ rapporteras först till budgetberedningen 2026 och förväntas leverera strukturer för landsbygdsutveckling på längre sikt.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att gemensamma prioriteringar och intern förmåga att samordna uppdrag och insatser är avgörande för att öka utvecklingstakten i Slite.

Projekt Slite 2030 är likt SAMLÄ ett sätt att strukturera arbetet för samverkan helt i linje med vad som hittills presenterats inom Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling (SVESAM) där samverkan mellan lokal och regional nivå föreslås bli mer formell och strukturerad. Detta är ett uppdrag för den regional utvecklingsansvariga aktören som ansvar för strategisk regional planering. Samordningsgruppen kommer röra sig på den strategiska nivån medan fler av insatserna kommer genomföras i den kommunala delen av organisationen, genom landsbygdsverkstaden.

Regionstyrelseförvaltningen fasthåller också samma bedömning som vid senaste rapporteringen (tjänsteskrivelse daterad 2026-02-20) att det finns möjlighet till samverkan med uppdraget (RS 2026/116) om är gett till regiondirektören vad gäller utveckling av demokratiuppdraget som organisationen ansvarar för.

”Regiondirektören får i uppdrag att ta fram förslag på hur Region Gotland ska få ökad kraft i arbetet kring demokrati och dialog med särskilt fokus på lokalt boende, barn och unga. Uppdraget kan ta utgångspunkt i strukturer som finns och samverkan med civilsamhället uppmuntras. Vidare ska Policy för medborgardialog ses över för att få mer systematiska arbetssätt som leder till förändring för dem vi är till för. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.”

I slutrapporten för Dialog för Slites framtid som tidigare redan citerats i tjänsteskrivelsen står det: *”Studien visar att Slite behöver ett arbetssätt för dialog och samverkan som är långsiktigt, inkluderande och förankrat i ortens förutsättningar”* vilket är i linje med demokratiuppdraget. Därför ser förvaltningen att regionstyrelsen bör begära att de både uppdragen samarbetar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse regionstyrelseförvaltningen daterad 2026-04-09

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör